

Historia — magistra vitae

První sjezd čs. učitelstva

(J. Kopáč: Dějiny školství a pedagogiky v Československu, s. 29–38)

První sjezd československého učitelstva a přátel školství v osvobozené vlasti se konal v Praze od 1. do 3. července 1920 pod záštitou presidenta republiky T. G. Masaryka.

Jednalo se o pracovní sjezd a o stanovení a vyhlášení kulturního a školského programu. **Obsahem jednání** byla, jak zdůraznil předseda sjezdu A. Vimmer, přítomnost měřená zřetelem k budoucnu.

Z oficiálních projevů je nejvýznamnější řeč **T. G. Masaryka**: nabádá učitelstvo, aby si uvědomilo, co se u nás a v Evropě děje, hovoří o revoluci, o klidné drobné práci, kterou bude uskutečňována, o uvědomělé lásce k vlasti a o demokratičnosti školy a vzdělání, dotýká se téměř všech stránek výchovy — práce duševní i fyzické, her mládeže, všeobecného i odborného vzdělání, ideálu mravnosti individuální a národní, výchovy estetické i politické, projevil porozumění pro stavovské požadavky učitelstva — přál si, aby vláda republiky co nejvíce a s láskou mohla vydávat na školství, neb bez peněz zůstává idealismus školství prázdným slovem.

V sekci školské a právní byl středem pozornosti pořadavek jednotné školy. Referát F. Čálka navrhoval zřízení čtyřtřídní občanské školy pro děti od 11 do 15 let.

Dále se zde diskutovalo o problémech koedukace, o soukromých a menšinových školách, o poměrech na Slovensku, o postátnění církevních škol.

Druhou oblast jednání sekce tvořily problémy školské správy. Do popředí vystupuje požadavek učitelské samosprávy pedagogické a stavovské. Navrhuje se důsledné oddělení školské správy od správy politické.

V sekci pedagogicko-didaktické se diskutovalo o výchovných ideálech a cílech výchovy v demokratické škole. Uplatňují se zde především názory novátorů a pokusníků — Frant. Bakule, Augustina Bartoše, Josefa Sulíka a dalších. Většina příspěvků je nesena hesly svobodné volné školy československé.

Vystupuje požadavek vysokoškolského vzdelání učitelů. Hlavní referát přednesl Josef Kepřta, jasně se vyslovil pro univerzitní studium učitelů. Čtyřleté vysokoškolské vzdělání bylo požadováno v rezoluci i pro učitele národní školy.

Dále se zde projednávala otázka mravní a občanské výchovy. Závěrečné usnesení se přiklonilo ke stanovisku O. Chlupa: laická morálka měla být zavedena jako samostatný předmět na školy občanské a na vyšší stupeň školy obecné.

I. Jarníková a A. Süssová hovořily o koncepci mateřského školství.

Souběžně probíhala jednání v sekci pro tělesnou výchovu a zdravotnictví a v sekci pro výchovu dorostu.

V sekci osvětové a sociální šlo o poměr učitele a školy k rodině a společnosti. Zdůraznila se nutnost odluky církve od státu a školy od církve. Mnoho si učitelé slibovali od zřízení lidových škol, které měly být budovány podle vzoru severských zemí mimo rámec státních škol.

Na plenárním zasedání podali předsedové sekcí stručné zprávy o jednáních a závěrech svých pracovníků. Účastníci sjezdu se pak odebrali na Hrad, kde byli přijati prezidentem. V krátkém prosluvu se T. G. Masaryk dotkl dvou věcí: odluky státu od církve a vysokoškolského vzdělání učitelů. S oběma požadavky vyslovil zásadní souhlas, poukázal však na potíže v jejich provádění.

První sjezd čs. učitelstva byl nesporně významnou událostí v životě naší školy. V otevřených projevech a diskusích se zde vyslovovali přední učitelští pracovníci o nejdůležitějších problémech výchovy a vzdělávání.

Nestor slovenských matematikův, Jur Hronec — ctitel J. A. Komenského a pedagoga

Viera Žbirková

17. mája 1991 si pripomíname 110. výročie narodenia akademika Jur Hronca¹, nestora slovenských matematikův, prvého rektora Vysokej školy technickej na Slovensku, prvého dekana Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave. Pri príležitosti celoštátnej konferencie učiteľov „Komenský a súčasnosť“², významného stretnutia komeniológov z Čiech, Moravy a Slovenska, rozhodla som sa pripomenúť niektoré neznáme doteraz nezverejnené udalosti nasvedčujúce tomu, že i J. Hronec, napriek tomu,